JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
JULIANE KOKOTT
4 päivänä maaliskuuta 2010[1]

I Johdanto

1. Nyt käsiteltävän asian kohteena on yksi viimeisistä yhteisöjen ja niiden henkilöstön välisistä riidoista, jotka unionin tuomioistuin muutoksenhakutuomioistuimena ratkaisee. Siihen liittyy perustavia kysymyksiä, joilla on huomattava merkitys tulevalle oikeuskäytännölle Euroopan unionin virkamiehiä koskevan lainsäädännön alalla mutta myös muilla oikeuden aloilla. Unionin tuomioistuimella on erityisesti toisen valitusperusteen yhteydessä tilaisuus tarkastella lähemmin unionin tuomioistuinten täyttä harkintavaltaa.

2. Nyt käsiteltävän asian tausta voidaan tiivistää seuraavasti: Gogos, joka on Euroopan komission virkamies, osallistui sisäiseen kilpailuun siirtyäkseen silloiselta (avustajien) ura-alueelta B silloiselle (ylemmälle) ura-alueelle A. Menettelyvirheen seurauksena Gogosin suullinen koe jouduttiin toistamaan kaksi kertaa, ja läpäistyään kokeen vasta kolmannella yrittämällä hänet kirjattiin soveltuvien hakijoiden luetteloon noin viisi vuotta myöhemmin kuin muut kilpailussa menestyneet hakijat. Tämän viivytyksen vuoksi Gogos menetti mahdollisuuden tulla nimitetyksi ura-alueen A virkaan ja tulla ylennetyksi tällä uudella ura-alueella huomattavasti aikaisemmin kuin tosiasiassa tapahtui. Korvauksena tästä viivytyksestä komission olisi Gogosin mukaan pitänyt luokitella hänet suoraan palkkaluokkaan A6. Komissio kuitenkin luokitteli hänet alempaan peruspalkkaluokkaan A7.

3. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi 15.10.2008 antamallaan tuomiolla[2] (jäljempänä valituksenalainen tuomio) kanteen, jolla Gogos riitautti nimittävän viranomaisen päätöksen luokitella hänet palkkaluokkaan A7. Valituksessaan Gogos väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen eikä ole myöntänyt hänelle viran puolesta rahana annettavaa korvausta. Lisäksi hän vaatii erillistä korvausta – kohtuuttomana pitämästään – oikeudenkäynnin kestosta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa.

4. Tähän asiaan sovelletaan vielä ”vanhaa” oikeustilaa, sellaisena kuin se oli voimassa 30.4.2004 saakka, toisin sanoen ennen asetuksella (EY) N:o 723/2004[3] toteutettua virkamiehiä koskevan lainsäädännön ”suurta uudistusta”. Unionin tuomioistuimen selvitettävänä olevat oikeudelliset kysymykset, jotka liittyvät unionin tuomioistuinten täyteen harkintavaltaan ja menetettyjen mahdollisuuksien

1 – Alkuperäinen kieli: saksa.

2 – Asia T-66/04, Gogos v. komissio, tuomio 15. 10.2008 (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

3 – Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen ja yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevien palvelussuhteen ehtojen muuttamisesta 22.3.2004 annettu neuvoston asetus (EY, Euratom) N:o 723/2004 (EUVL L 124, s. 1).

korvaamiseen, ovat kuitenkin aivan yhtä merkityksellisiä myös uuden, 1.5.2004 lähtien voimassa olleen oikeustilan kannalta.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

5. Nyt käsiteltävää asiaa koskevat oikeussäännöt sisältyvät Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettaviin henkilöstösääntöihin (jäljempänä henkilöstösäännöt), sellaisina kuin ne olivat voimassa 30.4.2004 saakka.[4] Henkilöstösääntöjen 5 artiklan 1 kohdassa säädettiin Euroopan yhteisöjen virkamiesten urarakenteesta seuraavaa:

”Näiden henkilöstösääntöjen soveltamisalaan kuuluvat virat luokitellaan niihin sisältyvien tehtävien luonteen ja vaativuuden mukaan neljään ura-alueeseen, joihin viitataan kirjaimilla A, B, C tai D hierarkkisesti alenevassa järjestyksessä.

Ura-alueessa A on kahdeksan palkkaluokkaa, jotka on porrastettu yleensä kahden palkkaluokan palkkaryhmiin; ura-alueen tehtävät sisältävät johtamis-, suunnittelu- ja tutkimustehtäviä, jotka edellyttävät korkeakoulututkintoa vastaavaa koulutusta tai vastaavantasoista työkokemusta.

Ura-alueessa B on viisi palkkaluokkaa, jotka on porrastettu yleensä kahden palkkaluokan palkkaryhmiin; ura-alueen tehtävät sisältävät täytäntöönpanotehtäviä ja avustavia tehtäviä, jotka edellyttävät toisen asteen koulutusta (lukiota tai vastaavaa ammatillista koulutusta) tai vastaavantasoista työkokemusta.– –”

6. Henkilöstösääntöjen 45 artiklan 2 kohdassa säädettiin lisäksi seuraavaa:

”Virkamies voidaan siirtää toiseen virkaryhmään tai ylemmälle ura-alueelle vain kilpailun kautta.”

7. Henkilöstösääntöjen 31 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”1. – – hakijat nimitetään:

– ura-alueen A – – virkamiehiksi heihin sovellettavan ura-alueen – – peruspalkkaluokkaan,

4 – Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavat henkilöstösäännöt ja Euroopan yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevat palvelussuhteen ehdot, jotka ovat tulleet voimaan 5.3.1968 ja jotka on vahvistettu 29.2.1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY, Euratom, EHTY) N:o 259/68 2 ja 3 artiklassa (EYVL L 56, s. 1), sellaisina kuin ne ovat muutettuina 30.6.1972 annetulla neuvoston asetuksella (Euratom, EHTY, ETY) N:o 1473/72 (EYVL L 160, s. 1).

– –

2. Nimittävä viranomainen voi kuitenkin poiketa edellä olevasta säännöksestä seuraavissa tapauksissa:

a) palkkaluokissa A 1, A 2, A 3 ja LA 3 seuraavien määrien osalta: – –

b) muissa palkkaluokissa seuraavien määrien osalta:

– kolmasosa avoimiksi tulleista viroista,

– puolet uusista viroista.

Lukuun ottamatta palkkaluokkaa LA 3 tätä säännöstä sovelletaan kuuden kussakin palkkaluokassa avoinna olevan viran ryhmiin."

8. Lisäksi on viitattava henkilöstösääntöjen 91 artiklan 1 kohtaan, jossa säädetään – sekä 30.4.2004 saakka että 1.5.2004 lähtien voimassa olleessa versiossa – seuraavaa:

"Euroopan yhteisöjen tuomioistuimella on toimivalta ratkaista kaikki yhteisöjen ja henkilöstösäännöissä tarkoitetun henkilön väliset riidat, jotka koskevat sellaisen toimenpiteen laillisuutta, joka on – – tälle henkilölle vastainen. Taloudellisluonteisissa riidoissa yhteisön tuomioistuimella on täysi harkintavalta."

III Tosiseikat ja asian käsittelyn vaiheet

9. Christos Gogos on työskennellyt vuodesta 1981 Euroopan yhteisöjen (nykyisin Euroopan unioni) palveluksessa, ja komissio nimitti hänet 1.10.1986 virkamieheksi palkkaluokkaan B 5.

10. Gogos osallistui vuonna 1997 komission järjestämään sisäiseen kilpailuun KOM/A/17/96, jonka tarkoituksena oli antaa silloisen ura-alueen B virkamiehille mahdollisuus siirtyä silloiselle ura-alueelle A, tarkemmin sanottuna palkkaryhmään A7/A6. Edellytyksenä tähän kilpailuun osallistumiselle oli muun muassa vähintään seitsemän vuoden virkaikä ura-alueella B. Kilpailuilmoitukseen sisältyi lisäksi maininta siitä, että kilpailussa menestyneet hakijat nimitetään säännönmukaisesti palkkaryhmän A7/A6 peruspalkkaluokkaan.

11. Kilpailuun kuuluvassa suullisessa kokeessa Gogos ei saanut vaadittua pistemäärää, minkä vuoksi häntä ei kirjattu soveltuvien hakijoiden luetteloon. Valintalautakunta ilmoitti hänelle asiasta 15.12.1997 päivätyllä kirjeellä.

12. Gogos nosti kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, joka kumosi 23.3.2000 antamallaan tuomiolla [5] valintalautakunnan päätöksen, erityisesti koska valintalautakunta ei ollut kyennyt takaamaan kaikkien hakijoiden yhdenvertaista kohtelua suullisessa kokeessa.

13. Tämän jälkeen komissio kutsui Gogosin toiseen, 25.9.2000 järjestettyyn suulliseen kokeeseen, jota hän ei kuitenkaan läpäissyt.

14. Gogos riitautti myös valintalautakunnan toisen päätöksen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Tässä menettelyssä Gogos ja komissio pääsivät sovintoratkaisuun. Siinä Gogos luopui vaatimuksestaan, joka koski valintalautakunnan päätöksen mitätöimistä, ja korvausvaateestaan; vastineeksi komissio sitoutui järjestämään Gogosille kolmannen suullisen kokeen ja korvaamaan hänen oikeudenkäyntikulunsa. [6]

15. Gogos läpäisi lopulta kolmannen, 8.11.2002 järjestetyn suullisen kokeen. Komissio ilmoitti hänelle 15.11.2002 päivätyllä kirjeellään, että hänen nimensä oli kirjattu kilpailua KOM/A/17/96 koskevaan soveltuvien hakijoiden luetteloon.

16. Gogos nimitettiin 1.4.2003 alkaen uraalueen A virkamieheksi. Hänelle annettiin 31.3.2003 tiedoksi nimittävän viranomaisen päätös, jolla hänet luokiteltiin palkkaluokkaan A7, palkkatasolle 3 (jäljempänä palkkaluokkaa koskeva päätös).

17. Gogos teki 30.6.2003 palkkaluokkaa koskevasta päätöksestä henkilöstösääntöjen 90 artiklan 2 kohdan nojalla hallinnollisen valituksen, jonka mukaan päätös on henkilöstösääntöjen 31 ja 45 artiklan, EY 233 artiklan sekä edeltävässä oikeudenkäynnissä [7] syntyneen sovintoratkaisun vastainen. Gogos väitti lähinnä, että häntä on kohdeltava ikään kuin hän olisi läpäissyt kilpailun jo joulukuussa 1997. Useimmat kyseisessä kilpailussa menestyneistä hakijoista oli hänen mukaansa jo ylennetty seuraavaan palkkaluokkaan A6. Gogos katsoi, että kompensoidakseen hänen urakehityksensä pysähtymistä näihin kollegoihin verrattuna nimittävän viranomaisen olisi nyt luokiteltava hänet suoraan palkkaluokkaan A6 eikä palkkaluokkaan A7.

5 – Asia T-95/98, Gogos v. komissio, tuomio 23.3.2000 (Kok. H., s. I-A-51 ja II-219).

6 – Ks. asia T-97/01, Gogos v. komissio, määräys 21.10.2002 (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

7 – Edellä alaviitteessä 6 mainittu asia Gogos v. komissio.

18. Nimittävä viranomainen hylkäsi Gogosin hallinnollisen valituksen 24.11.2003 tekemällään päätöksellä (jäljempänä valitusta koskeva päätös). Tämän jälkeen Gogos nosti 18.2.2004 kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Yli neljä vuotta myöhemmin, 15.10.2008, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi tämän kanteen valituksenalaisella tuomiolla, mutta velvoitti työjärjestyksensä 87 artiklan 3 kohdan, luettuna yhdessä 88 artiklan kanssa, nojalla komission korvaamaan kaikki oikeudenkäyntikulut.

19. Gogos vaatii 22.12.2008 [8] tekemällään valituksella, että unionin tuomioistuin

– kumoaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion

– kumoaa päätöksen, jolla kantaja luokiteltiin palkkaluokkaan A7, ja 24.11.2003 tehdyn päätöksen, jolla kantajan hallinnollinen valitus hylättiin

– käyttää täyttä tuomiovaltaansa ja velvoittaa vastapuolen maksamaan hänelle yhteensä 538 121,79 euron suuruisen korvauksen siitä taloudellisesta vahingosta, joka aiheutui kyseessä olevan lainvastaisen päätöksen muodostamasta komission lainvastaisesta toiminnasta ja joka hallinnon uudistamisen johdosta tulee vaikuttamaan kantajaan koko tämän loppuelämän ajan

– velvoittaa maksamaan hänelle yhteensä 50 000 euron korvauksen sen johdosta, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion antaminen kesti erittäin kauan

– velvoittaa vastapuolen korvaamaan valittajan oikeudenkäyntikulut sekä ensimmäisessä oikeusasteessa että nyt vireillä olevassa oikeudenkäynnissä.

20. Komissio puolestaan vaatii, että unionin tuomioistuin

– hylkää valituksen kokonaisuudessaan

– hylkää oikeudenkäynnin kestoa koskevan valittajan korvausvaatimuksen ja

– velvoittaa valittajan korvaamaan kaikki oikeudenkäyntikulut.

8 – Aluksi faksitse lähetetyn valituskirjelmän alkuperäiskappale toimitettiin yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 24.12.2008.

21. Valitusta käsiteltiin unionin tuomioistuimessa aluksi kirjallisesti ja sen jälkeen suullisesti 28.1.2010.

IV Arviointi

22. Gogos riitauttaa valituksenalaisen tuomion kahdella valitusperusteella (ks. tästä A kohta). Lisäksi hän vaatii erillisellä vaatimuksella korvausta oikeudenkäynnin kestosta ensimmäisessä oikeusasteessa (ks. tästä B kohta).

A *Valitusperusteet*

23. Tarkastelen aluksi kahta Gogosin esittämää valitusperustetta, joihin hän vetoaa vaatiessaan valituksenalaisen tuomion kumoamista.

1. Väite, jonka mukaan valituksenalaisessa tuomiossa on jätetty tutkimatta useita kanneperusteita (ensimmäinen valitusperuste)

24. Ensimmäinen valitusperuste koskee niitä tuomion perustelujen kohtia, joissa tarkastellaan sitä, onko Gogos luokiteltu perustellusti alempaan peruspalkkaluokkaan A7 vai olisiko hänet sitä vastoin suoraan pitänyt luokitella ylempään palkkaluokkaan A6. Gogos moittii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, ettei se ole tutkinut viittä hänen kuudesta kanneperusteestaan eikä ole näin ollen esittänyt riittäviä perusteluja hänen palkkaluokkaa koskevasta päätöksestä ja valitusta koskevasta päätöksestä nostamansa kanteen hylkäämiselle.

25. Tämän valitusperusteen taustalla on se, että Gogos esitti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa väitteen seuraavien säännösten, määräysten tai oikeusperiaatteiden loukkaamisesta: henkilöstösääntöjen 31 artiklan 2 kohta, EY 233 artikla, yhdenvertaisen kohtelun periaate, kohtuullisuusperiaate, hyvän hallinnon periaate ja urakehityksen periaate.[9] Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on kuitenkin käsitellyt valituksenalaisessa tuomiossa seikkaperäisesti ainoastaan henkilöstösääntöjen 31 artiklan 2 kohtaa,[10] kun taas EY 233 artiklalle ja muille valittajan mainitsemille periaatteille se on omistanut ainoastaan kolme lyhyttä kohtaa.[11]

9 – Ks. valituksenalaisen tuomion 18 kohtaan sisältyvä yhteenveto.

10 – Valituksenalaisen tuomion 27–43 kohta.

11 – Valituksenalaisen tuomion 44–46 kohta.

a) Tutkittavaksi ottaminen

26. Ensimmäisen valitusperusteen tutkittavaksi ottaminen vaikuttaa oikeastaan kiistattomalta.

27. Väite, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole käsitellyt jotakin kanneperustetta, voidaan tunnetusti tulkita moitteeksi perustelujen puutteellisuudesta. [12] Kyseisen tuomioistuimen perusteluvelvollisuus käy ilmi unionin tuomioistuimen perussäännön 36 artiklasta, luettuna yhdessä 53 artiklan ensimmäisen kohdan kanssa. Se, ovatko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion perustelut puutteelliset, on vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan oikeuskysymys, minkä vuoksi se voi sellaisenaan olla muutoksenhaun kohteena. [13]

28. Komissio kuitenkin kiistää jyrkästi ensimmäisen valitusperusteen tutkittavaksi ottamisen edellytysten täyttymisen. Sen mukaan Gogos on esittänyt ensimmäisessä oikeusasteessa ainoastaan yhden kumoamisperusteen, joka koski pelkästään henkilöstösääntöjen 31 artiklan 2 kohdan rikkomista. Hän on viitannut ainoastaan täydentävästi muihin mainitsemiinsa säännöksiin, määräyksiin tai oikeusperiaatteisiin. Kun Gogos nyt pyrkii jälkikäteen tekemään näistä ensimmäisessä oikeusasteessa esittämistään täydentävistä perusteista itsenäisiä kumoamisperusteita, hän toimii tavalla, joka on ristiriidassa sen kanssa, kuinka hän itse menetteli ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeudenkäynnissä, ja esittää todellisuudessa uusia perusteita, joita ei voida ottaa tutkittavaksi muutoksenhakumenettelyssä.

29. Tämä väite ei ole vakuuttava.

30. Toisin kuin komissio, en havaitse oikeudenkäyntiasiakirjoissa viitteitä siitä, että valittajan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esittämät perusteet olisivat väistämättä ilmentäneet yhtä yhtenäistä kanneperustetta. Jos nimittäin tarkastellaan Gogosin toimittamaa kannekirjelmää, havaitaan, että EY 233 artiklaa, yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, kohtuullisuusperiaatetta, hyvän hallinnon periaatetta ja urakehityksen periaatetta on käsitelty omissa kappaleissaan. Tämä puoltaa pikemminkin sitä, että kyse on itsenäisistä kanneperusteista.

31. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen suullista käsittelyä varten laaditusta kertomuksesta sen enempää kuin valituksenalaisesta tuomiosta, joihin komissio vetoaa väitteensä tueksi, ei ilmene mitään, mikä olisi ristiriidassa edellä esitetyn päätelmän kanssa. Suullista käsittelyä varten laadittu kertomus on pelkkä yhteenveto kantajan perusteista, joita ei nimenomaisesti luokitella sen paremmin yhden yhtenäisen kuin useamman

12 – Asia C-283/90 P, Vidrányi v. komissio, tuomio 1.10.1991 (Kok., s. I-4339, 29 kohta) ja asia C-197/99 P, Belgia v. komissio, tuomio 11.9.2003 (Kok., s. I-8461, 80–83 kohta, ns. Forges de Clabecq -tapaus); vastaavasti asia T-498/07 P, Krcova v. yhteisöjen tuomioistuin, tuomio 8.6.2009 (34 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa); ks. myös julkisasiamies Lenzin 10.2.1994 esittämä ratkaisuehdotus asiassa C-39/93 P, SFEI ym. v. komissio, tuomio 16.6.1994 (Kok., s. I-2681, ratkaisuehdotuksen 36 kohta).

13 – Asia C-185/95 P, Baustahlgewebe v. komissio, tuomio 17.12.1998 (Kok., s. I-8417, 25 kohta, ns. Baustahlgewebe-tapaus); asia C-401/96 P, Somaco v. komissio, tuomio 7.5.1998 (Kok., s. I-2587, 53 kohta); asia C-47/07 P, Masdar (UK) v. komissio, tuomio 16.12.2008 (Kok., s. I-9761, 76 kohta) ja asia C-385/07 P, Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland v. komissio, tuomio 16.7.2009 (Kok., s. I-6155, 71 kohta, ns. Der Grüne Punkt -tapaus).

eri kumoamisperusteen alaisuuteen.[14] Valituksenalaisessa tuomiossa ainoastaan todetaan, että kantaja vetoaa ”ensisijaisesti” henkilöstösääntöjen 31 artiklan 2 kohdan rikkomiseen ja ”lisäksi”, tämän rikkomisen ”seurauksena”, muiden mainitsemiensa määräysten tai oikeusperiaatteiden rikkomiseen tai loukkaamiseen;[15] myöskään tämä ei välttämättä puolla sitä, että kyseessä olisi yksi ainoa kanneperuste.

32. Jos pelkästään ensimmäistä kertaa valituskirjelmään sisältyvää ilmausta ”ακυρωτικοί λόγοι”[16] pidettäisiin osoituksena oikeudenkäynnin kohteen laajentamisesta siitä, mikä se oli ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, tämä olisi tästä huolimatta liioitellun kaavamaista ja heikentäisi sopimattomalla tavalla unionin tuomioistuimen roolia muutoksenhakutuomioistuimena.

33. Pitää tosin paikkansa, että unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 42 artiklan 2 kohdan, luettuna yhdessä 118 artiklan kanssa, nojalla on kiellettyä esittää uusia perusteita muutoksenhakumenettelyssä. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan näiden määräysten tarkoituksena on kuitenkin pelkästään estää oikeudenkäynnin kohteen laajentaminen siihen nähden, millainen se oli ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esitettyjen perusteiden perusteella.[17] Tästä ei ole kyse nyt esillä olevassa asiassa.

34. Gogos moittii varsinaisesti sitä, ettei valituksenalaisessa tuomiossa ole arvioitu riittävästi huomattavaa osaa hänen ensimmäisessä oikeusasteessa[18] esittämistään perusteista. Valittaja ei siis esitä unionin tuomioistuimelle sisällöllisesti uutta perustetta, vaan pyytää sitä ainoastaan tutkimaan, onko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin käsitellyt jo ensimmäisessä oikeusasteessa esitettyjä perusteita tavalla, joka vastaa tuomion perusteluille asetettuja oikeudellisia vaatimuksia. Tähän kysymykseen vastaaminen kuuluu unionin tuomioistuimen perimmäisiin tehtäviin muutoksenhakutuomioistuimena.

35. Ensimmäinen valitusperuste voidaan siten ottaa tutkittavaksi.

b) Perusteltavuus

36. Ensimmäinen valitusperuste on hyväksyttävä, jos ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole valituksenalaisessa tuomiossa noudattanut Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 36 artiklassa, luettuna yhdessä 53 artiklan ensimmäisen kohdan kanssa, määrättyä perusteluvelvollisuuttaan.

14 – Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen 25–31 kohta.

15 – Valituksenalaisen tuomion 18 kohta.

16 – Suomeksi ”kumoamisperusteet”.

17 – Asia C-136/92 P, komissio v. Brazzelli Lualdi ym., tuomio 1.6.1994 (Kok., s. I-1981, 57–59 kohta); yhdistetyt asiat C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ja C-213/02 P, Dansk Rørindustri ym. v. komissio, tuomio 28.6.2005 (Kok., s. I-5425, 165 kohta); asia C-229/05 P, PKK ja KNK v. neuvosto, tuomio 18.1.2007 (Kok., s. I-439, 66 kohta) ja asia C-202/07 P, France Télécom v. komissio, tuomio 2.4.2009 (Kok., s. I-2369, 60 kohta).

18 – Gogosin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen jättämän kannekirjelmän (27–41 kohdan) tarkastelu osoittaa, että noin puolet hänen ensimmäisessä oikeusasteessa esittämistään kirjallisista perusteista koostuu väitteistä, jotka koskevat EY 233 artiklaa sekä yhdenvertaisen kohtelun, kohtuullisuuden, hyvän hallinnon ja urakehityksen periaatteita.

37. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tuomion perusteluista on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmettävä unionin yleisen tuomioistuimen päättely siten, että asianosaisille selviävät päätöksen syyt ja että unionin tuomioistuin voi tutkia päätöksen laillisuuden. [19]

38. Sitä vastoin unionin yleiselle tuomioistuimelle asetetun velvollisuuden, jonka mukaan sen on perusteltava päätöksensä, ei voida katsoa edellyttävän sitä, että sen olisi vastattava yksityiskohtaisesti kaikkiin ensimmäisessä oikeusasteessa esitettyihin väitteisiin, varsinkaan silloin, kun nämä väitteet eivät ole riittävän selviä ja täsmällisiä. [20] Tuomion perustelut voivat pikemminkin olla myös implisiittisiä, kunhan ne, joita asia koskee, saavat niiden avulla selville syyt, joiden vuoksi unionin yleinen tuomioistuin ei ole hyväksynyt niiden väitteitä, ja unionin tuomioistuimella on käytettävissään riittävät tiedot, jotta se pystyy harjoittamaan laillisuusvalvontaansa. [21] Kaiken kaikkiaan tuomion perusteluista on kuitenkin käytävä ilmi, että unionin yleinen tuomioistuin on tutkinut kaikki ensimmäisessä oikeusasteessa väitetyt lainvastaisuudet. [22]

39. Nämä vaatimukset valituksenalainen tuomio täyttää. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi henkilöstösääntöjen 31 artiklan 2 kohdan rikkomista koskevan väitteen, [23] minkä jälkeen se totesi, että ”näin ollen” myöskään muilla Gogosin väittämillä lainvastaisuuksilla, jotka liittyvät EY 233 artiklaan, yhdenvertaisen kohtelun periaatteeseen, kohtuullisuusperiaatteeseen, hyvän hallinnon periaatteeseen ja urakehityksen periaatteeseen, ”ei voi olla vaikutusta palkkaluokkaa koskevan päätöksen lainmukaisuuteen”. [24]

40. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei siten ole jättänyt huomiotta muita Gogosin esille tuomia määräyksiä tai oikeusperiaatteita, vaan se on tarkastellut niitä – joskin hyvin suppeasti. Edellä lainatusta tuomion kohdasta voidaan helposti päätellä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on hylännyt kyseiset väitteet samoista syistä kuin aiemmin henkilöstösääntöjen 31 artiklan 2 kohtaan perustuvan väitteen.

41. Gogos väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt arvioida erityisesti yhdenvertaisen kohtelun periaatetta itsenäisesti eikä henkilöstösääntöjen 31 artiklan 2 kohdan tutkimisen yhteydessä.

42. Tästä on todettava, että yhdenvertaisen kohtelun periaatetta käsitellään valituksenalaisessa tuomiossa kahdessa erillisessä kohdassa. [25] Niissä on esitetty – joskin jälleen hyvin suppeasti – ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kanta siihen, miksi erityisesti yhdenvertaisen kohtelun periaatteeseen vetoaminen ei nyt esillä olevassa asiassa voi johtaa Gogosin luokittelemiseen ylempään palkkaluokkaan. Ensinnäkin yhdenvertaisen kohtelun periaatteeseen ei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan voida

19 – Asia C-259/96 P, neuvosto v. de Nil ja Impens, tuomio 14.5.1998 (Kok., s. I-2915, 32 ja 33 kohta) ja edellä alaviitteessä 17 mainittu asia France Télécom v. komissio, tuomion 29 kohta.

20 – Asia C-274/99 P, Connolly v. komissio, tuomio 6.3.2001 (Kok., s. I-1611, 121 kohta); yhdistetyt asiat C-120/06 P ja C-121/06 P, FIAMM ja FIAMM Technologies v. neuvosto ja komissio, tuomio 9.9.2008 (Kok., s. I-6513, 91 kohta) ja edellä alaviitteessä 17 mainittu asia France Télécom v. komissio, tuomion 30 kohta.

21 – Asia C-431/07 P, Bouygues ja Bouygues Télécom v. komissio, tuomio 2.4.2009 (Kok., s. I-2665, 42 kohta) ja asia C-440/07 P, komissio v. Schneider Electric, tuomio 16.7.2009 (Kok., s. I-6413, 135 kohta).

22 – Asia C-167/06 P, Komninou ym. v. komissio, tuomio 25.10.2007 (22 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

23 – Valituksenalaisen tuomion 27–43 kohta.

24 – Valituksenalaisen tuomion 44 kohta.

25 – Valituksenalaisen tuomion 45 ja 46 kohta.

vedota siitä syystä, että jokainen virka edellyttää yksittäispäätöstä palvelukseen otettavan virkamiehen pätevyyden arvioinnista. Toiseksi erityinen työkokemus otetaan huomioon jo siirrettäessä kyseinen virkamies ylemmälle ura-alueelle.

43. On mahdollista, ettei Gogos yhdy näihin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa esittämiin toteamuksiin. Tämä ei kuitenkaan muuta sitä tosiasiaa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tarkastellut hänen esittämiään väitteitä. Se, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on pääasian osalta tehnyt toisen päätelmän kuin valittaja, ei voi sellaisenaan aiheuttaa sitä, että valituksenalaisen tuomion perustelut olisivat puutteelliset. [26]

44. Ensimmäinen valitusperuste on näin ollen hylättävä kokonaisuudessaan.

2. Tilanteet, joissa vahingonkorvausta on myönnettävä viran puolesta (toinen valitusperuste)

45. Toinen valitusperuste koskee kysymystä, olisiko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voinut ja olisiko sen mahdollisesti pitänyt myöntää Gogosille viran puolesta korvausta. Gogos väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole ottanut huomioon sille taloudellisluonteisissa riidoissa kuuluvaa täyttä harkintavaltaa. Hänen mukaansa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomarit olisivat tämän harkintavallan perusteella voineet myöntää hänelle viran puolesta korvauksen.

46. Tällä valitusperusteella valittaja riitauttaa erityisesti valituksenalaisen tuomion 47 kohdan, jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi soveltuvin osin seuraavaa: Koska Gogosin oli uusittava suullinen koe, [27] hän mahdollisesti menetti mahdollisuuden siirtyä aiemmin ura-alueelle A ja siten mahdollisuuden tulla aiemmin ylennetyksi uudessa palkkaryhmässään. Gogos ei kuitenkaan ole vaatinut tältä osin rahana annettavaa korvausta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa.

a) Tutkittavaksi ottaminen

47. Komission mukaan tätä toista valitusperustetta ei voida ottaa tutkittavaksi. Se väittää, että koko tähänastisessa menettelyssä Gogos on vaatinut ainoastaan palkkaluokkaa koskevan päätöksen ja valitusta koskevan päätöksen kumoamista. Hän ei ole komission mukaan esittänyt missään vaiheessa vahingonkorvausvaatimusta, ja sellaisen esittäminen ensimmäisen kerran muutoksenhakumenettelyssä on kiellettyä.

26 – Asia C-362/05 P, Wunenburger v. komissio, tuomio 7.6.2007 (Kok., s. I-4333, 80 kohta).

27 – Sivuhuomautuksena todettakoon, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin viittaa virheellisesti ”syyskuussa 2002” järjestettyyn suulliseen kokeeseen, joka oli ”seurausta asiassa Gogos vastaan komissio annetusta tuomiosta”. Kuten Gogos nimittäin perustellusti huomauttaa, kyseistä suullista koetta ei järjestetty syyskuussa 2002 vaan marraskuussa 2002, eikä se myöskään pohjautunut asiassa Gogos v. komissio aiemmin annettuun tuomioon vaan asianosaisten sovintoratkaisuun asiassa T-97/01.

48. On totta, ettei Gogos ole omien sanojensa mukaan esittänyt muodollista vahingonkorvausvaatimusta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa.

49. Tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä koskevaa komission väitettä ei kuitenkaan voida hyväksyä. Komissio ei ota tässä yhteydessä huomioon sitä, mihin Gogos toisella valitusperusteellaan varsinaisesti pyrkii. Kyse on siitä, olisiko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voinut ja olisiko sen pitänyt myöntää vahingonkorvausta *viran puolesta* – siis *ilman* asianomaista pyyntöä.

50. Se, oliko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oikeutettu ja mahdollisesti jopa velvollinen myöntämään Gogosille viran puolesta rahana annettavan korvauksen, on oikeuskysymys, joka voidaan tutkia muutoksenhakumenettelyssä. Edellytykseksi tämän kysymyksen tarkastelulle ei voida asettaa sitä, että asianosainen on esittänyt oman vahingonkorvausvaatimuksen ensimmäisessä oikeusasteessa. Tämä kysymys tulee pikemminkin jo luonteensa vuoksi esille erityisesti sellaisissa tapauksissa, joissa kantaja ei ole esittänyt vastaavaa vaatimusta ensimmäisessä oikeusasteessa.

51. Sisällyttämällä mainitun kysymyksen valitukseensa Gogos ei laajenna oikeudenkäynnin kohdetta vaan pyytää unionin tuomioistuinta tarkistamaan, onko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin käsitellyt ensimmäisessä oikeusasteessa esitettyjä perusteita tavalla, joka vastaa oikeudellisia vaatimuksia, ja ryhtynyt tältä osin kaikkiin oikeudellisesti hyväksyttäviin ja välttämättömiin toimenpiteisiin.

52. Oikeussuoja menettäisi tältä osin merkityksensä, jos valituksen tutkittavaksi ottamisen ehdottomaksi edellytykseksi asetettaisiin ensimmäisessä oikeusasteessa esitetty vahingonkorvausvaatimus. Tämä olisi ristiriidassa tehokkaan oikeussuojan periaatteen kanssa.

53. Toinen valitusperuste voidaan näin ollen ottaa tutkittavaksi.

b) Perusteltavuus

54. Jotta toinen valitusperuste voitaisiin hyväksyä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella olisi nyt esillä olevassa asiassa täytynyt olla toimivalta myöntää Gogosille viran puolesta vahingonkorvausta, ja sen olisi pitänyt jättää käyttämättä tätä toimivaltaa. [28]

28 – Vastaavasti myös asia C-135/06 P, Weißenfels v. parlamentti, tuomio 18.12.2007 (Kok., s. I-12041, 69 kohta).

i) Henkilöstösäännöissä tarkoitettu täysi harkintavalta taloudellisluonteisissa riidoissa

55. Henkilöstösääntöjen 91 artiklan 1 kohdan toisessa virkkeessä annetaan yhteisöjen tuomioistuimelle täysi harkintavalta yhteisöjen ja sen virkamiehen välisissä taloudellisluonteisissa riidoissa.

56. Käsitettä ”taloudellisluonteinen riita” ei saa ymmärtää suppeasti.

57. Taloudellisluonteisesta riidasta on kyse ensisijaisesti silloin, kun virkamies nostaa SEUT 270 artiklan nojalla kanteen, jossa vaaditaan maksamaan rahasuoritus, esimerkiksi vahingonkorvaus tai rahasumma, johon virkamies katsoo olevansa oikeutettu henkilöstösääntöjen mukaisesti tai muun sellaisen toimen mukaisesti, jota hänen palvelussuhteeseensa sovelletaan;[29] kyseeseen voivat tässä yhteydessä tulla esimerkiksi palkka, henkilöstösääntöjen mukaiset tietyt lisät ja sosiaalietuudet tai viivästyskorot.[30]

58. Lisäksi kumoamiskanteen, jolla virkamies vaatii hänen hallinnollista asemaansa koskevan päätöksen kumoamista, taustalla voi kuitenkin piillä taloudellisluonteinen riita.[31] Nyt esillä olevan asian kannalta erityisen kiinnostavaa on se, että myös kanne, jossa virkamies vaatii tuomioistuinvalvontaa palkkaluokkansa määrittämisen osalta,[32] johtaa taloudellisluonteiseen riitaan. Tämän toteamuksen taustalla on ajatus, että nimittävän viranomaisen päätös, joka koskee virkamiehen palkkaluokan määrittämistä, vaikuttaa hänen uraansa ja henkilökohtaiseen asemaansa virkamieshierarkiassa, minkä lisäksi sillä on välitön vaikutus hänen taloudellisluonteisiin oikeuksiinsa, erityisesti henkilöstösääntöjen mukaisen palkan suuruuteen.

59. Tätä taustaa vasten myös nyt käsiteltävässä asiassa oli kyseessä taloudellisluonteinen riita, jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella oli henkilöstösääntöjen 91 artiklan 1 kohdan toisen virkkeen nojalla täysi harkintavalta.

60. Henkilöstösääntöjen 91 artiklan 1 kohdan toisessa virkkeessä tarkoitettu täysi harkintavalta merkitsee sitä, että unionin tuomioistuinten tehtäväksi annetaan kokonaisvaltaisen ratkaisun antaminen niiden käsiteltäväksi saatettuihin oikeusriitoihin.[33]

29 – Edellä alaviitteessä 28 mainittu asia Weißenfels v. parlamentti, tuomion 65 kohta.

30 – Edellä alaviitteessä 28 mainittu asia Weißenfels v. parlamentti, erityisesti tuomion 62 ja 66 kohta ja asia C-90/95 P, de Compte v. parlamentti, tuomio 17.4.1997 (Kok., s. I-1999, 45 kohta).

31 – Asia 24/79, Oberthür v. komissio, tuomio 5.6.1980 (Kok., s. 1743, 14 kohta) ja yhdistetyt asiat 176/86 ja 177/86, Houyoux ja Guery v. komissio, tuomio 27.10.1987 (Kok., s. 4333, 16 kohta luettuna yhdessä 1 kohdan kanssa). Ks. lisäksi asia T-159/96, Wenk v. komissio, tuomio 12.5.1998 (Kok. H., s. I-A-193 ja II-593, 122 kohta); asia T-10/02, Girardot v. komissio, tuomio 31.3.2004 (Kok. H., s. I-A-109 ja II-483, 89 kohta) ja asia T-404/06 P, ETF v. Landgren, tuomio 8.9.2009 (Kok., s. II-2841, 233 kohta).

32 – Asia 83/63, Krawczynski v. komissio, tuomio 8.7.1965 (Kok., s. 828 ja 841).

33 – Edellä alaviitteessä 28 mainittu asia Weißenfels v. parlamentti, tuomion 67 kohta ja asia C-197/09 RX-II, M v. EMEA, tuomio 17.12.2009 (Kok., s. I-12033, 56 kohta).

Unionin tuomioistuinten ei siis tarvitse – sikäli kuin kyse on kunkin oikeusriidan puhtaasti taloudellisluonteisista näkökohdista – tyytyä pelkästään valvomaan unionin toimielinten, laitosten ja muiden elinten toimien lainmukaisuutta, vaan niillä on toimivalta tutkia myös näiden toimien tarkoituksenmukaisuutta. Kunkin oikeusriidan puhtaasti taloudellisluonteisten näkökohtien osalta unionin tuomioistuimet saavat siis korvata nimittävän viranomaisen arvioinnin omalla arvioinnillaan ja paitsi kumota viranomaisen päätöksiä myös muuttaa niiden sisältöä.

61. Täysi harkintavalta käsittää oikeuskäytännön mukaan oikeuden velvoittaa tarvittaessa *viran puolesta* – toisin sanoen vaikkei sitä olisi oikeassa järjestyksessä vaadittukaan – vastaaja maksamaan korvausta vahingosta, joka on aiheutunut sen virkavirheestä, ja tällaisessa tapauksessa arvioida aiheutunut vahinko kohtuuden mukaan kaikki asiaan liittyvät olosuhteet huomioon ottaen. [34]

62. Palkkaluokan määrittämistä koskevien riitojen kannalta tämä tarkoittaa sitä, että unionin tuomioistuimet voivat tutkia virkamiehen palkkaluokan määrittämisen sellaisenaan ainoastaan lainmukaisuuden kannalta mutta eivät itse määrittää tai muuttaa sitä; niillä on kuitenkin toimivalta myöntää asianomaiselle virkamiehelle – tarvittaessa viran puolesta – vahingonkorvausta mahdollisesta virkavirheestä, jonka nimittävä viranomainen on tehnyt virkamiehen palkkaluokan määrittämistä koskevassa päätöksenteossaan.

34 – Edellä alaviitteessä 31 mainitut asia Oberthür v. komissio, tuomion 14 kohta, yhdistetyt asiat Houyoux ja Guery v. komissio, tuomion 16 kohta ja asia Wenk v. komissio, tuomion 122 kohta; asia C-348/06 P, komissio v. Girardot, tuomio 21.2.2008 (Kok., s. I-833, 58 kohta) ja edellä alaviitteessä 33 mainittu asia M v. EMEA, tuomion 56 kohta. Tähän lähestymistapaan perustuu myös jo asia 44/59, Fiddelaar v. komissio, tuomio 16.12.1960 (Kok., s. 1117 ja 1140).

ii) Täyden harkintavallan nojalla viran puolesta myönnettävän korvauksen tarkoitus

63. Nyt käsiteltävässä asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole tarkastellut edes sivumennen kysymystä siitä, voitaisiinko komissio viran puolesta velvoittaa maksamaan vahingonkorvausta. Se on pikemminkin tyytynyt toteamaan lyhyesti, ettei Gogos ole vaatinut rahana annettavaa korvausta. [35]

64. Tämä voisi viitata siihen, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ole ottanut huomioon riidan henkilöstösääntöjen 91 artiklan 1 kohdan toisessa virkkeessä tarkoitettua taloudellisluonteisuutta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin saattoi olla epätietoinen siitä, että sillä olisi tämän riidan puhtaasti taloudellisluonteisten näkökohtien osalta ollut täysi harkintavalta, joka käsittää etenkin oikeuden myöntää viran puolesta korvausta. [36]

65. Tässä yhteydessä voidaan jättää ratkaisematta, onko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tosiasiassa jättänyt huomiotta toimivaltansa laajuuden ja siten tehnyt oikeudellisen virheen. Edellytykset sille, että komissio velvoitettaisiin viran puolesta maksamaan vahingonkorvausta, eivät nimittäin täyty nyt käsiteltävässä asiassa.

35 – Valituksenalaisen tuomion 47 kohta.

36 – Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 60 ja 61 kohta.

66. Virkamiehille viran puolesta myönnettävää vahingonkorvausta koskevan toimivallan on nimittäin ensisijaisesti tarkoitus antaa unionin tuomioistuimille mahdollisuus varmistaa unionin ja sen henkilöstön välisissä oikeusriidoissa annettavien kumoamistuomioiden tehokas vaikutus. [37] Jos siis nimittävän viranomaisen päätöksen, jota rasittaa oikeudellinen virhe, kumoaminen (kokonaan tai osittain) ei riitä varmistamaan asianomaisen virkamiehen oikeuksien tehokasta toteutumista tai hänen etujensa tehokasta suojaamista, unionin tuomioistuimet voivat viran puolesta myöntää hänelle vahingonkorvausta.

67. Nyt käsiteltävässä asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kuitenkin katsoi, että palkkaluokkaa ja valitusta koskevia komission päätöksiä eivät rasita oikeudelliset virheet. Koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei näin ollen kumonnut kumpaakaan päätöstä, sillä ei myöskään ollut syytä varmistaa tuomionsa tehokasta vaikutusta viran puolesta myönnettävällä korvauksella. Tämä menettelytapa ei ole oikeudellisesta näkökulmasta moitittava.

68. Mainittakoon vielä sivumennen, ettei nyt käsiteltävässä asiassa tullut alun alkaenkaan kyseeseen *laillisten* hallintotoimien menettelyn seurauksista Gogosille myönnettävä korvaus. Vaikka Euroopan unionin oikeudessa ei ole vielä selvitetty tyhjentävästi sitä, olisiko tällainen korvaus myönnettävä ja jos olisi, millä edellytyksillä, [38] Gogosille uudella ura-alueella A palkan ja urakehityksen osalta aiheutuneet haitat eivät ole alun perin seurausta palkkaluokkaa ja valitusta koskevista päätöksistä vaan oikeudellisista virheistä, jotka komissio on tehnyt kilpailussa. [39]

69. Toinen valitusperuste on näin ollen perusteeton.

3. Loppuhuomautukset

70. Täydellisyyden vuoksi todettakoon, ettei virkamiehen palkkaluokan määrittämistä koskeva päätös sovellu niiden mahdollisten haittojen kompensoimiseen, joita kyseiselle virkamiehelle on aiheutunut tätä edeltäneen kilpailun järjestämisessä tehtyjen virheiden seurauksena.

71. On tosin kyseenalaista, onko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olettama, jonka mukaan henkilöstösääntöjen 31 artiklan 2 kohtaa ei lähtökohtaisesti voida soveltaa sisäiseen kilpailuun, oikea. [40] Tällä säännöksellä on nimittäin tarkoituksena mahdollistaa se, että toimielin voi työnantajana ottaa palvelukseensa henkilön, joka muuten saattaa olla tulematta toimielimen palvelukseen, koska hänelle on kysyntää työmarkkinoilla ja koska muut potentiaaliset työnantajat

37 – Edellä alaviitteessä 31 mainittu asia Girardot v. komissio, tuomion 26 kohta.

38 – Edellä alaviitteessä 20 mainituissa yhdistetyissä asioissa FIAMM annetun tuomion, erityisesti tuomion 174–179 kohdan mukaan unionin oikeuden nykytilassa korvausta ei yleensä voida myöntää unionin toimielinten laillisten *lainsäädäntö*toimien seurauksista. Kysymys laillisten *hallintotoimien* seurausten korvaamisesta jäi sitä vastoin avoimeksi.

39 – Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 70–79 kohta.

40 – Valituksenalaisen tuomion 30–35 kohta.

saattavat esittää hänelle useita tarjouksia.[41] Toisin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin näyttää ymmärtävän, tällainen kilpailutilanne Euroopan unionin toimielinten ja yksityisten työnantajien välillä ei ole mitenkään suljettu pois sisäisten hakijoiden kohdalla. Myös henkilöllä, joka jo on unionin toimielimen palveluksessa, voi nimittäin olla kiusaus kääntää tälle selkänsä ja siirtyä yksityisen sektorin tai toisen kansainvälisen elimen palvelukseen, jos hän pitää ulkoisten työnantajien tarjouksia houkuttelevampina kuin palkkaustaan ja ylenemismahdollisuuksiaan Euroopan unionin julkishallinnossa. Tämä voi päteä erityisesti moniin korkeakoulututkinnon suorittaneisiin henkilöihin, jotka toimivat ura-alueen B tai C viroissa.

72. Kysymys henkilöstösääntöjen 31 artiklan 2 kohdan sovellettavuudesta voidaan kuitenkin jättää ratkaisematta nyt esillä olevassa asiassa. Henkilöstösääntöjen 31 artiklan 2 kohdan nojalla saman artiklan 1 kohtaan sisältyvästä periaatteesta, jonka mukaan virkamies nimitetään peruspalkkaluokkaan, poiketen virkamies on näet mahdollista nimittää ylempään palkkaluokkaan ainoastaan poikkeustapauksessa,[42] nimittäin kun se on yksikön erityistarpeiden mukaista tai tosiasiallisesti oikeutettua asianomaisen henkilön erityisen pätevyyden tai ammattikokemuksen perusteella;[43] kyse on toisin sanoen oltava poikkeuksellisesta hakijasta.[44] Henkilöstösääntöjen 31 artiklan 2 kohtaan sisältyvää sääntelyä käytettäisiin väärin, jos tähän säännökseen turvauduttaisiin mainittujen edellytysten puuttumisesta huolimatta virkamiehen uralle aiheutuneiden tiettyjen haittojen kompensoimiseksi.

73. Gogos ei voi johtaa oikeutta ylempään palkkaluokkaan nimittämiseen myöskään yhdenvertaista kohtelua koskevasta yleisestä periaatteesta. Tämä periaate edellyttää, että toisiinsa rinnastettavia tapauksia ei kohdella eri tavalla eikä erilaisia tapauksia kohdella samalla tavalla, ellei tällaista kohtelua voida objektiivisesti perustella.[45] Eri tapauksille ominaiset seikat ja siis tapauksien rinnastettavuus on määritettävä ja niitä on arvioitava muun muassa toteutettavan toimen kohteen ja päämäärän valossa.[46]

74. Henkilöstösääntöjen 31 artiklan perusteella tehtävän palkkaluokkaa koskevan päätöksen kohteena ja päämääränä on pelkästään luokitella virkamies yksikön edun ja hänen pätevyytensä mukaisesti palkkaryhmäänsä kuuluvaan palkkaluokkaan. Mikään ei viittaa siihen, että Gogos olisi näiden edellytysten osalta ollut eri tilanteessa kuin muut sisäisessä kilpailussa menestyneet hakijat. Siten myöskään yhdenvertaisen kohtelun periaatteen osalta ei voida moittia sitä, että hänet luokiteltiin samaan palkkaluokkaan A7 kuin muut kilpailussa menestyneet hakijat. Kilpailun järjestämisessä mahdollisesti ilmenneet sääntöjenvastaisuudet ja tästä seurannut

41 – Asia C-155/98 P, Alexopoulou v. komissio, tuomio 1.7.1999 (Kok., s. I-4069, 34–36 kohta).

42 – Asia 146/84, De Santis v. tilintarkastustuomioistuin, tuomio 6.6.1985 (Kok., s. 1723, 9 kohta); edellä alaviitteessä 41 mainittu asia Alexopoulou v. komissio, tuomion 32, 33 ja 36 kohta; asia T-133/02, Chawdhry v. komissio, tuomio 17.12.2003 (Kok. H., s. I-A-329 ja II-1617, 36 kohta) ja asia T-436/07 P, Giannopoulos v. neuvosto, tuomio 11.12.2009 (34 ja 52 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

43 – Edellä alaviitteessä 42 mainittu asia De Santis v. tilintarkastustuomioistuin, tuomion 9 kohta.

44 – Edellä alaviitteessä 41 mainittu asia Alexopoulou v. komissio, tuomion 31, 34 ja 36 kohta.

45 – Asia C-344/04, IATA ja ELFAA, tuomio 10.1.2006 (Kok., s. I-403, 95 kohta); asia C-303/05, Advocaten voor de Wereld, tuomio 3.5.2007 (Kok., s. I-3633, 56 kohta); asia C-127/07, Arcelor Atlantique ja Lorraine ym., tuomio 16.12.2008 (Kok., s. I-9895, 23 kohta, ns. Arcelor-tapaus) ja asia C-558/07, S.P.C.M. ym., tuomio 7.7.2009 (Kok., s. I-5783, 74 kohta).

46 – Edellä alaviitteessä 45 mainittu asia Arcelor, tuomion 26 kohta.

virkamiehen virkaan nimittämisen viivästyminen eivät sitä vastoin ole merkityksellisiä vertailukohtia palkkaluokkaa koskevan päätöksen osalta.

75. On varmasti kiistatonta, että suullisen kokeen uusiminen kaksi kertaa ja siitä seuranneet viivästykset kilpailun etenemisessä ovat johtaneet siihen, että Gogos on menettänyt mahdollisuuden siirtyä aiemmin ura-alueelle A ja siten myös tulla aiemmin ylennetyksi uudessa palkkaryhmässään.[47] Tähän liittyneet aineellinen ja aineeton vahinko eivät kuitenkaan aiheutuneet nyt käsiteltävässä menettelyssä kiistanalaisista palkkaluokkaa ja valitusta koskevista päätöksistä. Vaikka nämä molemmat päätökset olisi katsottu lainvastaisiksi, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei siis olisi voinut ottaa asianomaisia vahinkoja viran puolesta huomioon ne ultra petita -periaatetta loukkaamatta.

76. Kuten edellä on jo todettu,[48] nämä vahingot aiheutuivat pikemminkin kilpailun oikeudellisesti virheellisestä järjestämisestä. Gogos olisi voinut esittää vahinkoja koskevan väitteen molemmissa aiemmissa oikeudenkäynneissä[49] hyödyntämällä kaikkia käytettävissään olevia prosessuaalisia keinoja.

77. Näistä oikeudenkäynneistä ensimmäisen osalta on huomattava, että valintalautakunnan päätöksen kumoamista koskevan kanteensa yhteydessä Gogos oli vaatinut pelkästään *aineettoman* vahinkonsa korvaamista. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kuitenkin hylkäsi tämän vaatimuksen sillä perusteella, että valintalautakunnan päätöksen kumoaminen on riittävä hyvitys kantajan kärsimästä vahingosta.[50] Kyseinen tuomio on jo lainvoimainen.

78. Jälkimmäisestä oikeudenkäynnistä todettakoon, että sovintoratkaisussaan komission kanssa Gogos luopui kaikista tuolloin esittämistään vahingonkorvausvaatimuksista.[51] Koska siitä, että Gogosin ja komission tuomioistuimen ulkopuolella tekemä sopimus olisi tehoton tai että se voitaisiin riitauttaa, ei ole viitteitä, valittaja ei sittemmin voi enää vaatia korvausta vahingoista, jotka kuuluvat kyseisen sopimuksen piiriin.

79. Aiemman ylennysmahdollisuuden menettämisen korvaaminen tulisi sittemmin ylipäätään kyseeseen ainoastaan, mikäli osoittautuisi, että on vielä olemassa merkittäviä vahinkoja, joiden korvaamisesta Gogos ei ole aiemmin tehokkaasti luopunut. Sikäli kuin muut edellytykset viranomaisen vastuuta koskevan korvausvaatimuksen esittämiselle täyttyvät[52] eikä vaatimus ole vielä vanhentunut, Gogos voi edelleen esittää tällaisia mahdollisia vahinkoja koskevan erillisen vaatimuksen.

47 – Myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin viittaa tähän valituksenalaisen tuomion 47 kohdassa. Yleisesti mahdollisuuden menettämisestä korvattavissa olevana vahinkona ks. edellä alaviitteessä 34 mainittu asia komissio v. Girardot, tuomion 54 ja 55 kohta; ks. myös asia T-91/95, de Nil ja Impens v. neuvosto, tuomio 26.6.1996 (Kok. H., s. I-A-327 ja II-959, 38 kohta), jota ei kyseenalaistettu tältä osin edellä alaviitteessä 19 mainitussa asiassa neuvosto v. de Nil ja Impens annetussa tuomiossa.

48 – Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 68 kohta.

49 – Asia T-95/98 ja asia T-97/01 (ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 11–14 kohta).

50 – Edellä alaviitteessä 5 mainittu asia T-95/98, Gogos v. komissio, tuomion 60–62 kohta.

51 – Edellä alaviitteessä 6 mainittu asia T-97/01, Gogos v. komissio, määräyksen 2 kohta.

52 – Ks. esim. edellä alaviitteessä 34 mainittu asia komissio v. Girardot, tuomion 52 kohta.

4. Välipäätelmä

80. Koska kumpaakaan Gogosin esittämistä valitusperusteista ei voitu hyväksyä, hänen valituksensa on hylättävä kokonaisuudessaan.

81. Hänen vaatimuksensa palkkaluokkaa koskevan päätöksen ja valitusta koskevan päätöksen kumoamisesta sekä 538 121,79 euron suuruisen korvauksen myöntämisestä ovat siten vailla kohdetta, koska kaikki nämä vaatimukset edellyttäisivät valituksenalaisen tuomion kumoamista.

B *Oikeudenkäynnin kestoon ensimmäisessä oikeusasteessa perustuva erillinen vahingonkorvausvaatimus*

82. Lopuksi Gogos vaatii tuomioistuinta myöntämään hänelle asianmukaisen korvauksen – kohtuuttomana pitämästään – oikeudenkäynnin kestosta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Hän vetoaa Baustahlgewebe-tapaukseen [53] ja määrittää korvauksen määräksi 50 000 euroa.

53 – Edellä alaviitteessä 13 mainittu asia Baustahlgewebe, tuomion 141 kohta.

83. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin todennut FIAMM-tapauksessa antamassaan tuomiossa, [54] tällainen valitusmenettelyssä esitetty erillinen vahingonkorvausvaatimus on jätettävä tutkimatta. Työjärjestyksen 113 artiklan 1 kohdan mukaan valituksessa voidaan nimittäin vaatia ainoastaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätöksen kumoamista kokonaan tai osittain ja tarvittaessa ensimmäisessä oikeusasteessa esitettyjen vaatimusten hyväksymistä kokonaan tai osittain, mutta ei uusien vaatimusten hyväksymistä.

84. Oikeudenkäynnin kohtuutonta kestoa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa koskeva väite voidaan esittää muutosta haettaessa vain, jos oikeudenkäynnin kesto on asianosaisen mielestä vaikuttanut ensimmäisessä oikeusasteessa annetun tuomion sisältöön ja muodostaa siten perusteen kyseisen tuomion kumoamiselle. [55] Gogos ei kuitenkaan ole esittänyt tällaista väitettä nyt esillä olevassa asiassa.

85. Valittajan vahingonkorvausvaatimus on näin ollen hylättävä.

86. Mainittakoon täydellisyyden vuoksi vielä, että Gogosilla on tietysti mahdollisuus

54 – Edellä alaviitteessä 20 mainittu FIAMM-tapaus, erityisesti tuomion 205 ja 211 kohta.

55 – Edellä alaviitteessä 13 mainittu Baustahlgewebe-tapaus, tuomion 49 kohta; edellä alaviitteessä 20 mainittu FIAMM-tapaus, tuomion 203 kohta ja edellä alaviitteessä 13 mainittu asia Der Grüne Punkt -tapaus, tuomion 190–193 kohta.

nostaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeudenkäynnin keston perusteella SEUT 268 artiklaan, luettuna yhdessä SEUT 340 artiklan toisen kohdan kanssa,[56] perustuva vahingonkorvauskanne Euroopan unionia vastaan.[57] Mahdollisesta korvauksesta vastaava toimielin olisi kuitenkin Euroopan komission sijasta Euroopan unionin tuomioistuin.

87. Tällaisen kanteen yhteydessä olisi muun muassa tutkittava, kestikö oikeudenkäynti ensimmäisessä oikeusasteessa nyt esillä olevassa asiassa kohtuuttoman kauan siten, että oikeutta kohtuullisen ajan kuluessa käytävään oikeudenkäyntiin on loukattu.[58] Tuomion antamiseen kuluneen ajan kohtuullisuutta on arvioitava sellaisten kuhunkin asiaan liittyvien olosuhteiden perusteella, kuten asian monimutkaisuus ja se, miten asianosaiset ovat menetelleet.[59]

88. Nyt käsiteltävässä asiassa oikeudenkäynti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kesti kaikkiaan noin neljä vuotta kahdeksan kuukautta.[60] Erityisen huomionarvoista on se, että kirjallisen menettelyn päättymisestä suulliseen käsittelyyn[61] kului ensimmäisessä oikeusasteessa aikaa yli kolme vuotta. Ellei mahdollisen vahingonkorvauskanteen yhteydessä suoritettavassa tarkemmassa tarkastelussa muuta ilmene, oikeudenkäynnin kesto ei vaikuta perustellulta sen enempää aihepiirin tai esille tuotujen tosiasia- ja oikeuskysymysten erityisen monimutkaisuuden kuin asianosaisten menettelynkään perusteella. On itsestään selvää, etteivät ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen sisäiseen organisaatioon liittyvät ongelmat, esimerkiksi sellaiset, jotka johtuvat tuomareiden säännöllisestä vaihtumisesta, saa koitua oikeussubjektien vahingoksi. Komissio tosin viittaa siihen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltävänä oli asian kannalta merkityksellisenä ajankohtana selvästi enemmän asioita kuin vielä Baustahlgewebe-tapauksessa annetun tuomion ajankohtana; se ei kuitenkaan mainitse sitä, että kyseisessä tuomioistuimessa on nykyisin huomattavasti enemmän jäseniä ja henkilöstöä kuin tuolloin.

V Oikeudenkäyntikulut

89. Kuten unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 122 artiklan ensimmäisestä kohdasta ilmenee, unionin tuomioistuin päättää oikeudenkäyntikuluista, jos valitus on perusteeton. Tällä päätöksellä on nyt käsiteltävässä asiassa erityinen merkitys, koska asianajaja edustaa vastapuolena olevaa komissiota.

90. Työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan, luettuna yhdessä 118 artiklan kanssa, nojalla asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan lähtökohtaisesti korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Kuten työjärjestyksen 122 artiklan toisen kohdan ensimmäisestä luetelmakohdasta lisäksi ilmenee, tätä sääntöä sovelletaan myös unionin toimielinten virkamiesten ja muuhun

56 – Aiempi EY 235 artikla, luettuna yhdessä EY 288 artiklan toisen kohdan kanssa.

57 – Edellä alaviitteessä 13 mainittu Der Grüne Punkt -tapaus, tuomion 195 kohta.

58 – Edellä alaviitteessä 13 mainittu Baustahlgewebe-tapaus, tuomion 21 kohta ja edellä alaviitteessä 13 mainittu Der Grüne Punkt -tapaus, tuomion 177–179 kohta.

59 – Edellä alaviitteessä 13 mainittu Der Grüne Punkt -tapaus, tuomion 181 kohta.

60 – Kanne toimitettiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 18.2.2004, ja valituksenalainen tuomio annettiin 15.2.2008.

61 – Kirjallinen menettely ensimmäisessä oikeusasteessa päättyi vastauksen toimittamiseen 17.11.2004; suullinen käsittely pidettiin 15.2.2008.

henkilöstöön kuuluvien unionin ja sen henkilöstön välisissä riita-asioissa tekemiin valituksiin. Näin ollen Gogos, joka on hävinnyt kokonaan asian, olisi velvoitettava korvaamaan omat oikeudenkäyntikulunsa ja komission oikeudenkäyntikulut, kuten komissio on nyt käsiteltävässä asiassa vaatinut.

91. Unionin tuomioistuin voi kuitenkin poiketa työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohtaan sisältyvästä oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskevasta yleissäännöstä ja määrätä työjärjestyksen 122 artiklan toisen kohdan toisen luetelmakohdan nojalla oikeudenkäyntikulut, jotka ovat aiheutuneet jonkin toimielimen virkamiesten tai muuhun henkilöstöön kuuluvien tekemistä valituksista, jaettaviksi asianosaisten kesken, jos se on kohtuullista.

92. Yhtäältä nyt käsiteltävässä asiassa on epäilemättä otettava huomioon, ettei Gogosin esittämiä valitusperusteita ja vaatimuksia voitu hyväksyä, koska ne perustuivat virheellisiin oikeudellisiin olettamiin.

93. Toisaalta on kuitenkin otettava huomioon myös se seikka, että komissio on omalla menettelyllään myötävaikuttanut ratkaisevasti tarkasteltavana olevan riita-asian syntymiseen. Jos komissio ei olisi tarvinnut sisäisessä kilpailussa kolmea yritystä pystyäkseen järjestämään asianmukaisen suullisen kokeen Gogosille, nyt käsiteltävässä riita-asia olisi ollut vältettävissä. [62]

94. Lisäksi valittaja pyrki oikeutetusti saamaan asianmukaista hyvitystä siitä, että hän on menettänyt mahdollisuuden siirtyä (ylemmälle) ura-alueelle A aiemmin kuin tosiasiassa tapahtui. Siitä, että valittaja yritti saada tämän hyvityksen vetoamalla tässä muutoksenhakumenettelyssä mahdollisuuteen myöntää korvausta viran puolesta, häntä voidaan moittia ainoastaan jossain määrin ottaen huomioon, ettei tällä alalla ole juurikaan vakiintunutta oikeuskäytäntöä.

95. Näin ollen on nähdäkseni kohtuullista soveltaa työjärjestyksen 122 artiklan toisen kohdan toiseen luetelmakohtaan sisältyvää poikkeussääntelyä ja määrätä työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohtaan sisältyvästä oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskevasta yleissäännöstä poiketen tästä muutoksenhakumenettelystä aiheutuneet oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken. Mielestäni on oikeudenmukaista velvoittaa asianosaiset vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan.

62 – Ks. tästä jo valituksenalaisen tuomion 51 kohtaan sisältyvät ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamukset.

VI Ratkaisuehdotus

96. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin ratkaisee asian seuraavasti:

1) Valitus hylätään.

2) Gogosin vaatimus korvauksen myöntämisestä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeudenkäynnin keston vuoksi hylätään.

3) Asianosaiset vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.